

Doncsev Toso

Jótét lélek

Nagyapám részt vett mindkét Balkán-háborúban és az első világháborúban is, sok ellenséget megölt számos csatában, vitézségi érmmel tüntették ki hősiességéért. Apámat nem sorozták be a bolgár seregbe, civilként úszta meg a II. világháborút, csak a bárányok torkát vágta el húsvét vasárnapján az ünnepi ebéd érdekében. Én gyerkőcként, tudásvágyból boncoltam fel békákat, gyíkokat hetven évvel ezelőtt. Ma már a légynek sem ártok. Nagyapám háborús hős, apám élelmes élelmiszer-kereskedő volt, én pedig író lettem, vagyis élhetetlen, elméleti ember. Meglehet, hogy a darazsak, a dongók meg a szúnyogok is ezért csípnek előszeretettel engem. Vagy bolgár–magyar keverék vérem ízlik nekik?

Kotori kandúrok

Kotor (Cattaro) várának ódon házai között karcsú, kecses kandúrok kóricálnak. A tengerparti kikötő jelképei ők. Őseik, a betelepített macskák mentették meg a várost a pusztító pestist terjesztő, a hajókon behurcolt patkányoktól. Ma békesség és jólét honol a virágzó településen, nem ellenséges hódítók, csak turisták hada ostromolja az ajándékboltokat és a tengerpart közelében terpeszkedő kávéházakat. A dicső hősök leszármazottjai, a mai cicák bátran állják a kíváncsi külföldiek fotós szenvedélyét, rezzenéstelenül pózolnak az objektívek előtt. A kotori őslakosok felmenőik hálájának kifejezését, a macskák etetését, láthatóan az idelátogató idegenekre testálták. Ezért soványak a hős kandúrok kései utódai. Sic transit gloria mundi.

Tolmács

A tolmácsolás akkor kitűnő és kifogástalan, ha a fordítás nem csak folyamatos, és hibátlan, de a tolmácsnak csak a hangja van jelen, ő maga észrevétlen, szinte személytelen. Szinte nem is létezik, csak beszél, nem eszik, nem iszik, nem szipog, nem krárog, nem köhög, nem fújja az orrát. Finoman jelzi, ha a magas tárgyaltó felek egyikének véletlenül nyitva maradt a slicce vagy óvatla-

nul leette a nyakkendőjét. A kiváló tolmács rezzenéstelen arccal fordítja a sértő kifejezéseket, közben tévedhetetlenül érzékeli, hogy tudatos-e a közlés vagy véletlen elszólás eredménye. A tolmács sohasem sértődik meg, és a beszélgetés folytán közölt bizalmas információkat rögvest elfelejti. A tolmács mindig tisztában van azzal, hogy ő a szükséges, a nélkülözhetetlen, de egyszersmind kellemetlen tanú, aki a saját érdekében a titkos tárgyalásokat követően a legjobban teszi, ha örökké hallgat, mint a sír, mert akkor talán hosszú életnek örvendhet a földön.

Gombakrémleves

A pincérek lesztek a terítékeket, már csak előttem párologott porcelán-csészében az illatos erdei gombakrémleves. Késlekedett a következő fogás feltalálása, ekkor vette észre Darvas József, hogy még ott árválkodik érintetlenül az étel. – Egye meg gyorsan a levest, addig nem beszélünk – buzdított az étkezésre. Huszonnégy szempár mereven figyelte, hogy mikor fejezem már be végre az evést. Amint pillanatok múltán letettem a kanalat, az udvarias pincér óvatosan kiemelte a használt edényt, és már hozták is a többieknek a tányérokat. Saját bőrömön tapasztalhattam meg, hogy milyen zavaró, amikor mások azt figyelik, hogy mikor nyeled már le az utolsó falatot. A tolmács étkezése a konzekutív tolmácsolás külön fejezete. Fűzes Oszkár, a hajdani külügyi tisztviselő, majd tudósító és későbbi diplomata állapította meg egyszer, amikor küldöttségek kíséreténél párban fordítottunk, hogy a tolmács a lakáj és a kutya közötti átmenet. Egyik sem szerepel a protokollranglistán. A magas tárgyaló felek akkoriban a tolmácsokat nem vették emberszámba, jószerivel hasznos eszközökként kezelték, ezért is hasonlítottam én magunkat inkább a telefonhoz, amelyet nem szokás dicsérni, ha kifogástalanul működik, de szidják, ha egy pillanatra is elakad. A 70-es évek elején zajlott le ez az ebéd a Gundelben, amelyet a Magyar Írók Szövetsége elnöke adott a Georgi Dzsagarov vezette bolgár íródelegáció tiszteletére. Nem emlékszem az ünnepi ebéd egyéb fogásaira, mert kértem a főpincért, hogy a továbbiakban ne hozzon kellemetlen helyzetbe. Éhesen tolmácsoltam a lakoma alatt. A találkozó témáiból és eseményeiből sem maradt semmi felemelő, maradandó részlet az emlékezetemben, egyedül az, hogy Pavel Vezsinov, a jeles krimi szerző Pesten új, elegáns, import olasz cipőt vett, aztán végig merev tartással, csoszogva, kibontott fűzővel járkált, mert a karcsú, divatos cipő szűknek bizonyult, és szörnyen szorította a lábát. A tárgyalások ellenben a felhőtlen barátságról, az eredményes együttműködésről és a szocialista realizmus nagyszerű vívmányairól, talán zökkenőmentes közvetítemnek köszönhetően is, gördülékenyen folytak az étteremben és a szövetség székházában egyaránt. A lógó pertliket alighanem egyedül én vettem észre.

Ajándék

Kedvenc cirmos cicám barátjának tart, ezért olykor vietnámi szomszédunk halastavából ajándékként a kosztért, kvártélyért és a kényeztetésért cserébearanyhalakat hoz nekem. Okos állat, ezért egy percig sem hiszi, hogy képes lennék halásztudományát elsajátítani. Ha ember lenne, talán pénzt kérne ezért vagy többlet szolgáltatást, jószolgálativiszonzást várna, de az is lehet, hogy szenvtelenül szemlélné, miként maradok éhkoppon nélküle.

Fiatalság

= folyamatos, fennakadásmentes fiziológiai funkciók